

שְׁקִית שֶׁל גֵּעְגוּעַ

איורים: קמר לב

שקית של געגוע

כְּתָבָה: רות קלדרון

איורה: תמר לב

הוצאה לאור: ידיעות ספרים

■ בוגרים - ספר 4

על הספר

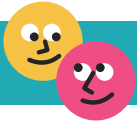
אילו סיפורים, טקסים, ביטויים, ריחות וטעמים עוברים במשפחה מדור לדור? רבקה מקבלת מסבא שתיל של עץ תפוז ושומעת על הדרך המיוחדת שבה יהודי בולגריה חגגו את ט"ו בשבט, על השפה שלהם ועל הגעגועים לארץ ישראל.

הספר "שקית של געגוע" הוא ספר מרגש וצבעוני על מחזוריות הטבע, ועל זיכרונות משפחתיים מתוקים הגדושים באהבה לארץ ישראל ולפירותיה.

"וכי תבאו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל"

[ויקרא יט, כג]

מימנויות

מיומנויות תוך-אישיות:

- **הכוונה עצמית** – טיפול בשתיל, דאגה לצרכיו וליווי התפתחותו.
- **התנהלות חברתית** – מערכת היחסים בין הסב לנכדתו מתגמלת וחמה: הסב מלווה את גדילתה של רבקה, מספר לה סיפור בעברית מתובלת בלדינו, והיא מקשיבה ומתעניינת. הנכדה מדברת על נכדיה העתידיים ובכך מבטאת את ראיית הקשר שלה עם סבה כקשר מתמשך לעתיד.
- **מיומנויות קוגניטיביות** – מיון על פי קריטריונים: מיון הפירות לפי גלעין, לפי קליפה ולפי אופן האכילה.

ערכים

- **ערכי מורשת ומסורת** – היכרות עם מנהגי ט"ו בשבט וחיבור לעם ישראל ומורשתו.
- **ערכים סביבתיים** – פליאה והשתאות מהטבע, שתילת עצים ודאגה לרווחתם.
- **ערכי משפחה** – פיתוח יחסי אהבה והדדיות המבוססים על כבוד והקשבה; פיתוח קשר בין-דורי.
- **דאגה לזולת** – חלוקת פירות לאחר על אף הקושי הרגשי הנלווה לפרידה מהם.

ידע

ידע בתחום הליבה

- **שפה ואוריינות** – העשרה והרחבה של אוצר המילים: געגוע, ממטרה, מזיקים, חלף, ניצן, גלעין, מולדת.
- **חשיפה ללדינו** – חשיפה למילים ולביטויים מהלדינו, לשונם של היהודים הספרדים, ולפירושים.
- **גילוי מסרים גלויים וסמויים בסיפור** – שמירה על הטבע, ערכי מסורת ומורשת; חשיפה לשני סיפורים המתרחשים בתקופות שונות.
- **ידע בין-תחומי** – מסורת ט"ו בשבט כפי שנחגג בקרב יהודי ספרד בארצות הבלקן.
- **מדע וטכנולוגיה** – גידול עץ ומעקב אחר השינויים החלים בו בכל עונה; לימוד אופן הטיפול בעצים.
- **ידע עולם** – טכנולוגיות המזון מאפשרות כיום ליהנות ממגוון פירות ומירקות לאורך השנה כולה. הסיפור מתרחש בימים שבהם כל פרי גדל רק בעונה מסוימת, ומלמד על הערגה של היהודים בגלות לתפוזים מארץ ישראל ועל הערך שייחסו לכך.

"קרידה דל פאפא" מגון שפות

ילדים וילדות רבים מסתקרנים ומשתעשעים כשהם נחשפים לשפות שאינן מוכרות להם; תוכלו לחזור אל הביטויים בלדינו שבסיפור ולנסות לבטא אותם יחד. ניתן לשאול: באיזו שפה אנחנו מדברים? אילו שפות נוספות אתם מכירים? האם צפיתם פעם בתוכנית בשפה אחרת או הקשבתם לשיר בשפה אחרת?

קשר משפחתי – באיזו שפה דיברו או עדיין מדברים במשפחה שלכם? האם גם אתם משתמשים בביטויים בשפה אחרת? האם יש לכם כינויי חיבה בשפה אחרת? אתם נוהגים לאכול מאכל שיש לו שם מיוחד? **רצוי לעודד את הילדים לברר במשפחתם אם נהגו או עדיין נוהגים לדבר בשפה אחרת.**

היכרות עם שפות – בהשראת הספר אפשר להקשיב בכל יום לשיר בשפה אחרת או ללמוד מדי בוקר לומר "בוקר טוב" בשפה אחרת.

"שפת העצים" – בסיפור סבא מזכיר את שפת העצים. כדאי לשאול: מה הייתה הכוונה של סבא כשאמר זאת? כיצד העץ הודה לרבקה? האם גם לכם קרה שהרגשתם שצמחים מדברים אליכם?

העשרה – ["אצלנו בחצר"](#), נעמי שמר

מְמִינִים פְּרוֹת

בעקבות הסיפור תוכלו להביא לגן פירות ולבקש מהילדים למיין אותם לפי קריטריונים: פרי טרי או יבש, צבע, צורה, קליפה, גלעין.

העשרה –

[מה מקור המנהג של אכילת פירות בט"ו בשבט? יואל רפל](#)

["כל הגן לבש לבן"](#), במערכת השידורים הלאומית

מפגש ושיחה בגן

איך כדאי לקרוא? – האיורים מעצימים את חוויית הקריאה ותורמים להבנת הסיפור. כך, למשל, בעמוד 6 כתוב: "הזמן חלף כמו שזמן חולף לילדים ולעצים", ובאיורים ניתן לראות כיצד רבקה והעץ גדלים זה לצד זה.

הקראת הסיפור בקבוצה קטנה תוך עלעול בעותק האישי מאפשרת תיווך, הכוונה והעצמת החוויה.

מה קורה בסיפור? – לאחר ההקראה רצוי לוודא הבנה של הסיפור ברובד הראשוני של המסר הגלוי, הקשור לעץ, ולשאול: מה נתן סבא לרבקה? מה היא ואבא עשו בשתיל? מה הוא היה צריך כדי לגדול?

ט"ו בשבט – אפשר לשאול שאלות הנוגעות לט"ו בשבט ולרענן יחד את הזיכרון: מה חוגגים בט"ו בשבט? מה אוכלים בט"ו בשבט? למה קוראים לחג ט"ו בשבט?

ט"ו בשבט והקשר לארץ ישראל – כדאי להסביר שנהוג לנטוע עצים בט"ו בשבט, אך בימים שיהודים לא חיו בארץ ישראל והיו פזורים בארצות אחרות, הם נהגו לאכול בט"ו בשבט מפירות הארץ, לשיר שירים ולספר סיפורים על ארץ ישראל וכך שמרו על קשר לארץ גם כשהיו רחוקים ממנה.

שקית של געגוע – אפשר לשאול: מתי מתגעגעים? מדוע, לדעתכם, השקית נקראה "שקית של געגוע"? למה התגעגעו היהודים שהתגוררו בארצות רחוקות?

לאחר קריאה חוזרת בסיפור, אפשר להרחיב ולשאול: האם קרה לכם שהתגעגעתם? מתי? למה? מה עשיתם? מה הייתם מכניסים ל"שקית הגעגוע" שלכם? חיבוק מאימא או מאבא? עוגיות של סבתא? ואולי שיר ששרים לכם לפני השינה?

העשרה – פעילויות לט"ו בשבט [במרחב הפדגוגי - גנים](#)

[שירים לט"ו בשבט](#) - "זמר לך לגיל הרך"

["החג הסודי" פרוטאס: המקור לט"ו בשבט המודרני](#)

הפיוט ["וכי תבואו אל הארץ"](#), "בואו לגני"

"אני חדש בארץ"

ישראל היא ארץ קולטת עלייה. משפחות רבות בחרו בשנים האחרונות לעלות ארצה, ובגני הילדים לומדים עולים רבים. **הסיפור יכול לזמן שיח על עלייה ועל הקשיים שהעולים חווים:** הגעה לארץ חדשה, לימוד שפה חדשה, היכרות עם מקום חדש, עם חברים ומנהגים חדשים, געגוע לארץ המוצא ולאנשים שנשארו בה. אפשר לשאול: איך, לדעתכם, העולים מרגישים כאשר הם מדברים בשפה לא מובנת? כיצד נוכל לסייע להם?

חשוב להזמין את הילדים העולים לשתף במנהגים שהביאו עימם, להזמין אותם להציג חפצים מיוחדים ותמונות מארץ הולדתם, להכניס לספריית הגן כמה ספרים הכתובים בשפתם, להביא מאכלים מיוחדים מארצות המוצא שלהם, ועוד.

חשיפה זו תוכל לסייע להם להרגיש שייכים, ולילדים האחרים – להכיר אותם יותר ולגלות הזדהות ואמפתיה.

["שפה משותפת בגן"](#)

["מילת היום בגן" - "שונה"](#)

התפוז – נעים להכיר!

חוקרים ומגלים – תוכלו לעודד חקר של הנושא ולשאול שאלות על פירות ההדר וייחודם, על שלבי הצמיחה שלו ועל הקשר בין התפוז לארץ ישראל. אפשר לבחון אילו מאכלים ניתן להכין מתפוזים ולהתנסות בהכנת מיץ, עוגה או קליפות מסוכרות.

רצוי לצאת לפרדס – לראות את עצי ההדר, להריח ולמשש את הפירות.

[העשרה – איך קוטפים תפוזים בפרדס](#)

[שירי פרדס, לולי](#)

עידוד קריאה משפחתית

סרקו את קוד ה-QR, האזינו לפסקול של הסיפור ושתפו את המשפחות.

הספר מתאים גם למשפחות עולים – ניתן להאזין לפסקול, לדפדף יחד בספר ולקרוא את ההצעות למשפחות המתורגמות לשפות שונות. [קישור לתרגומים בדף המשפחתי בסוף הספר].

ספרים, יצירות והשראה
בתיקיית הספר בפינטרסט של
ספריית פיג'מה.